

Развіццё беларускай культуры за мяжой: кейс CreateCulture Space

Сцяпан Содаль

Адной з найважнейшых рыс дэмакратычных краін з’яўляецца абарона культурных правоў сваіх жыхароў, да якой бы этнічнай групы яны ні адносіліся. У такіх краінах культурныя супольнасці могуць бяспечна развіваць і маніфеставаць уласную ідэнтычнасць. Гэтыя ж краіны становяцца прытулкам для тых, чыя культура на радзіме сутыкаецца з абмежаваннямі.

Напрыклад, у Беларусі, асабліва пасля пратэстаў 2020 года, з істотнымі абмежаваннямі сутыкнуліся арганізацыі і суполкі, якія прадстаўляюць сучасную незалежную культуру. Многія беларускія дзеячы прынялі рашэнне аб эміграцыі, мяркуючы, што жыццё і займацца творчасцю ў бліжэйшых краінах Цэнтральнай і Усходняй Еўропы будзе больш бяспечна. Дзякуючы гістарычным сувязям і геаграфічнай блізкасці, для многіх беларусаў такім другім домам стаў Вільнюс. Так у літоўскай сталіцы з’явілася супольнасць эмігрантаў – новая беларуская дыяспара з выяўнай ідэнтычнасцю і патрэбай удзельнічаць у мясцовым культурным жыцці.

Канешне, складанасці камунікатыўнага плану і няроўныя стартавыя ўмовы ўскладняюць такі ўдзел. Таму з’яўляецца неабходнасць у спецыяльнай прасторы, у якой выхадцы з Беларусі змогуць адчуць сябе як дома, развіваць незалежную культуру і супольнасць.

Наогул, у Вільнюсе ёсць некалькі арганізацый, дзейнасць якіх накіравана на працу з мігрантамі. Аднак культурная падтрымка не з’яўляецца прыярытэтам ні для адной з іх. Затое арганізацыі, створаныя прадстаўнікамі нацыянальных супольнасцей, даюць куды больш опцый для сумеснай дзейнасці. Да таго ж яны выступаюць у якасці сувязнога, займаючыся супрацоўніцтвам з іншымі супольнасцямі.

Для многіх беларусаў такім месцам стала прастора CreateCulture Space, якая не толькі ладзіць культурныя мерапрыемствы, але і з’яўляецца пляцоўкай для рэалізацыі творчых і сацыяльных ініцыятыв беларусаў Вільнюса.

Сайт CreateCulture Space

CreateCulture Space – Прастора стварэння культуры

11 лістапада 2022 года ў Вільнюсе была адкрыта культурная прастора CreateCulture Space. Арганізацыю стварылі дзве беларускія культурныя менеджаркі – Таццяна Штэйнбук і Надзея Ількевіч.

← Выстава «A Little Strange»
Віктара Сяргея (clonvictor).
Фота з сайта CreateCulture Space

Мэта прасторы – быць адкрытай пляцоўкай для дзеячаў культуры, а таксама для рэалізацыі культурных ініцыятыў і правядзення мерапрыемстваў. У той жа час CreateCulture Space прыняло рашэнне не супрацоўнічаць з арганізацыямі ці праектамі, адкрыта звязанымі з палітыкай. Зроблена гэта таму, што для CreateCulture важна, каб туды маглі прыезджаць творцы з Беларусі, выстаўляць свае працы і ладзіць канцэрты, не баючыся за сваю бяспеку.

У CreateCulture праходзяць выставы, канцэрты, лекцыі, майстар-класы і кінапаказы. У сукупнасці за два гады каманда правяла больш за 600 мерапрыемстваў. Акрамя таго, прастора з'яўляецца каворкінгам: калі вам для працы трэба толькі ціхае месца і камп'ютар, то вы можаце там бясплатна папрацаваць.

Адзін з праектаў, якія рэалізуюцца CreateCulture Space – «КінаКаляды48». Першыя «КінаКаляды» прайшлі ў 2022 годзе. Мерапрыемства было накіравана на знаёмства моладзі з беларускімі каляднымі традыцыямі праз стварэнне кароткаметражных фільмаў. Удзельнікі за 48 гадзін павінны стварыць і прэзентаваць фільм, у якім прадэманстраваць сваю інтэрпрэтацыю і разуменне культурных традыцый. Галоўная задача праекту – не столькі стварэнне прафесійнага і якаснага кіно, колькі творчае вывучэнне і пераасэнсаванне нацыянальнай спадчыны. Так, дзякуючы новаму метаду культурнай рэінтэрпрэтацыі, моладзь мае магчымасць павялічыць паглядзець на традыцыі сваёй культуры.

У 2024 годзе ў CreateCulture Space была адчыненая музычная лабараторыя «Perfaratar». Мэта лабараторыі – надаць магчымасць беларускім музыкам працаваць у камфортных умовах для стварэння і прэзентацыі якаснага музычнага ды-дэа-прадукту, а таксама прасоўваць сваю творчасць на міжнародным узроўні. Акрамя таго, у лабараторыі адбываецца рэінтэрпрэтацыя музычнай спадчыны. Напрыклад, адзін з беларускіх гуртоў пераспяваў літоўскую песню «Turėja liera», наклаўшы на яе беларускі, грузінскі і крымскататарскі вакал, што сімвалізуе спалучэнне культур, якія падтрымліваюць адна адну.

Увосень 2024 года ў CreateCulture Space прайшла майстэрня суполак СУП (ад слова «Суполка») для беларусаў з Беларусі, Літвы і Польшчы. СУП – гэта інтэнсіўная адукацыйная праграма, якая павінна дапамагчы актывістам і лідэрам развіваць і кіраваць сваімі ініцыятывамі. Удзельнікі вучацца рэалізоўваць свае праекты, каб умацоўваць супольнасці. Праграма ўключае дзве сесіі: першая прысвечаная тэорыі і методыцы распрацоўкі праектаў, другая – аналізу іх вынікаў, кіраванню канфліктамі і павышэнню матываванасці ўнутры арганізацый. СУП надае навыкі працы з супольнасцямі, што з'яўляецца адным з ключавых шляхоў да наступнай абароны гэтымі ж супольнасцямі сваіх правоў, у тым ліку культурных.

Таксама CreateCulture супрацоўнічае з літоўскай арганізацыяй International House Vilnius, якая арганізавала на іх пляцоўцы мерапрыемствы для экспатаў з розных краін, што жывуць у Вільнюсе. Пасля арганізацыя ўзяла ўдзел у гарадскім фестывалі «Vilnius is

выставы, канцэрты, лекцыі,
майстар-класы, кінапаказы,
каворкінг

«КінаКаляды48»

Фільмы-ўдзельнікі
«КінаКалядаў48»

Музычная лабараторыя
«Perfaratar»

«Turėja liera» ў музцыкультурнай
інтэрпрэтацыі

майстэрня суполак СУП

фестываль
«Vilnius is my city»

my city», дзе розныя культурныя ініцыятывы маглі расказаць пра сябе. Наогул, супрацоўніцтва з літоўскімі культурнымі і іншымі арганізацыямі надзвычай важнае, бо дазваляе прадстаўляць сучасную беларускую культуру літоўцам і такім чынам садзейнічаць інтэграцыі беларускіх культурных дзеячаў і творцаў.

Ці зможа выжыць культура без грантаў?

Перспектывы дзейнасці

CreateCulture Space стаў даволі паспяховай пляцоўкай для развіцця беларускай супольнасці ў Вільнюсе. Дзякуючы тым магчымасцям, якія прадстаўляе прастора, сотні беларусаў сталі ўдзельнікамі культурніцкіх і не толькі праектаў, паспрабавалі сябе ў якасці арганізатараў і валанцёраў, знайшлі аднадумцаў і паказалі сваю творчасць жыхарам Вільнюса, якія цікавяцца сучаснай беларускай культурай.

Але галоўнай перашкодай далейшай працы CreateCulture з'яўляюцца праблемы з фінансамі і арэндай памяшкання. Да 2024 года арганізацыя існавала на грантавай падтрымцы еўрапейскіх донараў, якая скончылася. Таксама CreateCulture цяпер не атрымлівае фінансавай падтрымкі і ад Літоўскай рэспублікі. Арганізацыя арандуе сваё памяшканне па камерцыйнай цане, з-за чаго працаваць ім цяжэй, чым некаторым іншым культурным пляцоўкам.

Выправіць фінансавую сітуацыю магла б камерцыялізацыя прасторы. Гэтым шляхам ужо пайшлі многія грамадскія і культурныя арганізацыі Вільнюса. Аднак тады беларуская прастора сутыкаецца з іншай праблемай. Арандуючы параўнальна невялікае памяшканне ў цэнтры старога Вільнюса, CreateCulture не мае магчымасці не толькі пашырыцца, але і арганізаваць, да прыкладу, продаж спіртных напояў, паколькі для гэтага патрабуецца дазвол усіх жыхароў будынка. Акрамя таго, большая частка аўдыторыі CreateCulture Space – беларускія дзеячы культуры і іх прыхільнікі, якія далёка не заўсёды могуць дазволіць сабе плаціць пляцоўцы за мерапрыемствы.

Арганізацыя прыдумала выхад: яна плануе павялічыць аўдыторыю, ператварыўшыся з беларускай прасторы ў пляцоўку для міжкультурнай творчасці і супрацоўніцтва. Так CreateCulture Space зможа прадстаўляць Беларусь і беларускую культуру шырэйшай аўдыторыі, а таксама рабіць свае праекты інтэрнацыянальнымі. Дзякуючы гэтаму і беларусы змогуць інтэнсіўней знаёміцца з новымі метадамі працы з культурай, яе развіцця і абароны.

